

بهبود تشخیص نفوذ براساس کاهش ویژگی و با استفاده از داده کاوی

مریم معدنی پور، حسن ابوالحسنی، حسین شیرازی

تهران، دانشگاه صنعتی مالک اشتر، مجتمع پژوهشی فناوری اطلاعات، ارتباطات و امنیت

madanipour@ece.ut.ac.ir

تهران، دانشگاه صنعتی شریف، دانشکده مهندسی کامپیوتر

abolhassani@sharif.edu

تهران، دانشگاه صنعتی مالک اشتر، مجتمع پژوهشی فناوری اطلاعات، ارتباطات و امنیت

shirazi@mut.ac.ir

چکیده

در سیستم‌های تشخیص نفوذ، با داده‌های حجیم برای تحلیل مواجه هستند. بررسی مجموعه داده سیستم‌های تشخیص نفوذ نشان می‌دهد که بسیاری از ویژگی‌ها، ویژگی‌های غیرمفید، بی‌تأثیر در سناریوهای حمله و یا ویژگی‌های نامربوط هستند. بنابراین حذف ویژگی‌های نامناسب از مجموعه ویژگی، به عنوان یک راهکار مناسب برای کاهش مجموعه داده سیستم‌های تشخیص نفوذ معرفی می‌شود. نیازمندی دیگری که در سیستم‌های تشخیص نفوذ مطرح می‌باشد، دانستن مجموعه ویژگی بهینه برای هر نوع حمله است. چرا که در اینصورت، سیستم تشخیص نفوذ قادر خواهد بود برای تشخیص هر نوع حمله، تنها از مجموعه ویژگی متناسب با آن حمله استفاده کند. در این تحقیق، روشی ارائه می‌شود که قادر است تمام نیازمندیهای فوق را پاسخگو باشد، علاوه بر این، این روش نحوه ارتباط بین ویژگی‌ها را برای تحلیل بهتر آنها نشان می‌دهد. روش پیشنهادی از مفاهیم داده کاوی و تحلیل شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌نماید.

واژه‌های کلیدی

کاهش ویژگی، انتخاب ویژگی، سیستم‌های تشخیص نفوذ، داده کاوی، تحلیل شبکه‌های اجتماعی.

بینی رفتارهای آنان کاری زمانبر و دشوار است. در این بین، برخی داده‌ها، در سیستم‌های تشخیص نفوذ مزاحم عمل تشخیص نفوذ هستند. ممکن است بین ویژگی‌های مختلف داده‌ها، ارتباط اشتباهی وجود داشته باشد که مانع از تشخیص درست نفوذ شود. احتمال تکراری بودن این ویژگی‌ها نیز وجود دارد، به این معنی که بعضی ویژگی‌ها از ویژگی‌های دیگر قابل استنتاج باشد. انتخاب ویژگی‌های مناسب، می‌تواند سرعت دسته‌بندی و یا خوشه‌بندی را افزایش دهد. در این تحقیق قصد بر آن است که کوچکترین مجموعه ویژگی‌ها و ارتباطات بین آنها با استفاده از روش تحلیل گراف استخراج شود تا با کاهش اندازه مجموعه داده-

۱- مقدمه

راهکارهای حفاظتی از قبیل دیوار آتش، احراز هویت و رمزنگاری معمولاً برای حفظ امنیت شبکه کافی نیستند. بنابراین، سیستم‌های تشخیص نفوذ^۱ یک مکانیزم دفاعی بسیار مهم برای نقاط آسیب-پذیر شبکه‌های کامپیوتری خواهد بود.

با توجه به حجم زیاد داده‌ای که در ترافیک شبکه‌ای وجود دارد استخراج الگوهایی برای رفتارهای نادرست کاربران و پیش

¹ Intrusion Detection System

را نام برد که تمام آنها در بسیاری از سیستم‌ها استفاده شده‌اند. در تحقیق حاضر به علت تمرکز بر استفاده از روشهای داده کاوی، تنها بر روشهای مبتنی بر داده کاوی به طور مفصل پرداخته می‌شود.

روش ارائه شده درمقاله [۱۰]، به دنبال یافتن بهترین مجموعه ویژگی بدون حضور ناظر بیرونی است. در این روش، ابتدا براساس الگوریتم جستجوی روبه جلو، زیرمجموعه ویژگی‌ها انتخاب می‌شود. سپس مجموعه داده با استفاده از الگوریتم خوشه‌بندی و زیرمجموعه منتخب، خوشه‌بندی می‌شود. درنهایت دقت خوشه‌بندی انجام شده ارزیابی می‌شود. این روند چندین مرتبه تکرار می‌شود تا خوشه‌بندی با بهترین معیار به دست آید. مزیت این روش این است که قابل اعمال بر روی تمام انواع داده‌های عددی و غیرعددی است اما این روش به این دلیل که به زیرمجموعه انتخابی اولیه وابسته است ممکن است همیشه بهترین مجموعه ویژگی را نیابد.

درمقاله [۱۱]، برای رتبه بندی ویژگی‌ها از روش ارائه شده در مقاله [۱۲] استفاده می‌شود. به این ترتیب که با حذف یک ویژگی میزان کیفیت خوشه بندی اندازه گیری می‌شود. هر چه که حذف یک ویژگی میزان کیفیت پایین‌تری به خوشه بندی بدهد آن ویژگی از اهمیت بیشتری برخوردار خواهد بود. برای یافتن میزان کیفیت خوشه بندی از معیارهای تراکم^۵ و پراکندگی^۶ استفاده می‌شود.

این روش قادر است ویژگی‌ها را براساس میزان اهمیت، رتبه‌بندی نماید. اما قادر به یافتن ویژگی‌های افزونه و همچنین بیان نحوه ارتباط ویژگی‌ها نمی‌باشد. علاوه براین، این روش تنها قابل اعمال بر روی داده‌های عددی است و برای مجموعه داده‌هایی که به صورت جریان داده است مناسب می‌باشد. [۸]

از روش ترکیبی شبکه بیضین و درخت تصمیم استفاده می‌کند. دقت این روش بالاست اما قادر به رتبه‌بندی ویژگی‌ها از نظر اهمیت نمی‌باشد. همچنین تعداد ویژگی‌های بهینه معرفی شده توسط این روش به نسبت روشهای دیگر بیشتر است.

هیچ یک از روشهای ارائه شده، نمی‌توانند ارتباط بین ویژگی‌ها را به درستی نشان دهند، همچنین قادر به یافتن ویژگی‌های بهینه مرتبط با انواع حملات نمی‌باشند درنتیجه لازم است روشی ارائه شود تا علاوه بر یافتن اهمیت ویژگی‌ها، قادر به استخراج ارتباط بین ویژگی‌ها و ویژگی‌های مرتبط با هر نوع حمله باشد.

ها، عملیات دسته‌بندی در داده‌کاوی سریعتر انجام شده و درنهایت دقت و سرعت تشخیص نفوذ بهبود یابد. [۱] اثبات کرده است که انتخاب مجموعه ویژگی مناسب، کارایی دسته‌بندی را بهتر می‌نماید. [۲] نشان می‌دهد حذف این ویژگی‌های بی‌اهمیت و نامربوط، باعث کاهش کارایی سیستم‌های تشخیص نفوذ تاحد زیاد نمی‌شود. به دلیل بالا بودن حجم داده‌ها در سیستم‌های تشخیص نفوذ، از روشهای داده‌کاوی^۱ برای استخراج الگوی رفتاری داده‌ها استفاده می‌شود. به طور ویژه با بهره گیری از روشهای دسته‌بندی^۲ موجود، می‌توان مدل گراف مربوط به ویژگی‌ها را به دست آورد. مدل داده‌ای مجموعه داده سیستم‌های تشخیص نفوذ، مسطح می‌باشد. به این معنی که یک مجموعه داده شامل تعدادی رکورد است که هر رکورد شامل چندین ویژگی می‌باشد. چنانچه مدل گراف از این مدل مسطح استخراج شود، می‌توان از مفاهیم موجود در تحلیل گراف استفاده نمود. در تحقیق حاضر، به کمک روشهای داده‌کاوی و الگوریتم پیشنهادی توضیح داده شده در بخش ۴، مدل مسطح به مدل گراف تبدیل می‌شود. در مدل گراف حاصل، ویژگی‌ها، تشکیل دهنده گره‌های گراف و نحوه ارتباط ویژگی‌ها نشان دهنده پالهای موجود در گراف می‌باشد.

برای تحلیل گراف از روشهای موجود در تحلیل شبکه‌های اجتماعی^۳، استفاده می‌شود. علت این انتخاب، شباهت هدف تحلیل شبکه‌های اجتماعی با تحقیق حاضر می‌باشد.

ساختار این مقاله به این ترتیب می‌باشد: دربخش ۲، کارهای انجام شده معرفی می‌شود. در بخش ۳، مقدمه‌ای بر تحلیل شبکه‌های اجتماعی آورده می‌شود. الگوریتم پیشنهادی در بخش ۴ به تفصیل توضیح داده می‌شود. در بخش ۵ ارزیابی روش پیشنهادی ارائه می‌شود و درنهایت در بخش ۶، نتیجه‌گیری کلی بیان می‌گردد.

۲- کارهای انجام شده!

تحقیقات بسیاری در زمینه کاهش ویژگی‌های سیستم‌های تشخیص نفوذ انجام شده است، که از بین آنها، برخی روشها، مبتنی بر هوش مصنوعی و برخی براساس روشهای داده کاوی می‌باشند.

از بین کل روشهای انتخاب ویژگی می‌توان شبکه عصبی مصنوعی [۳-۵]، ماشین ساپورت و کتور^۴ [۶-۷]، شبکه‌های بیضین [۸]، روش ارائه شده در مقاله [۹] که با هزینه نمایی می‌تواند بهترین ویژگی‌ها را به دست آورد و چندین روش دیگر

¹ Data Mining

² Classification

³ Social Network Analysis

⁴ Support Vector Machine

⁵ Compactness

⁶ Separateness

۳- تحلیل شبکه های اجتماعی!

شبکه های اجتماعی متشکل از اعضای یک گروه است که این اعضا با یکدیگر در ارتباط هستند. شبکه تروریستی، نمونه ای از این نوع شبکه ها است که در آن اعضای شبکه به یکدیگر پیامهایی ارسال می کنند. یک شبکه تروریستی از یک گروه تروریستی که هیچگونه ساختار سلسله مراتبی ندارد متفاوت است، در این نوع شبکه ها معمولا یک الگوی ارتباطی بین اعضا برای رسیدن به هدف وجود دارد. هدف از تحلیل این نوع شبکه ها، یافتن مهمترین اعضای شبکه و نحوه ارتباط اعضای شبکه می باشد. به طرز مشابهی، در این مقاله نیز به دنبال یافتن مهمترین ویژگی ها و نحوه ارتباط بین آنها می باشیم در نتیجه برای تحلیل ارتباط ویژگی ها می توان از روشهای ارائه شده در تحلیل شبکه های اجتماعی بهره برد. برای این کار ابتدا لازم است مدل گراف ارتباط ویژگی ها به دست آید که نحوه ایجاد این مدل در بخش ۴ توضیح داده می شود.

در مقاله [۱۳]، شبکه تروریستی با گراف غیرجهت دار نشان داده می شود، سپس این گراف به کمک مفاهیم اندازه گیری مرکزیت به گراف جهت دار تبدیل می شود [۱۴-۱۵]. برای تحلیل شبکه، روشی به کار می رود تا به کمک مفهوم مرکزیت وابستگی^۱، گراف جهت دار به نمودار سلسله مراتبی تبدیل شود. با استفاده از ساختار سلسله مراتبی به راحتی می توان بین رهبران گروه و پیروان آنها تمایز قایل شد تا شبکه تروریستی ساخته شود. ایده جدید اندازه گیری مرکزیت وابستگی برای ایجاد مدل سلسله مراتبی بسیار به کار می آید، زیرا این ایده گره هایی که کاملا به گره های خاصی وابسته هستند را نشان می دهد. نحوه محاسبه مرکزیت وابستگی در فرمول ۱ آمده است.

$$DC_{mn} = \sum_{m \neq p, p \in G} \frac{d_{mn}}{N_p} + \Omega \quad (1) \text{ مرکزیت وابستگی}$$

با استفاده از اندازه گیری کارایی شبکه می توان اثر حذف هر گره از گراف را به خوبی نمایش داد. هرچه حذف یک گره، میزان کارایی شبکه را بیشتر کاهش دهد، اهمیت حضور آن گره بیشتر می باشد. محاسبه کارایی شبکه در فرمول ۲ نمایش داده شده است. در فرمول ۲، مقدار d_{ij} بیان کننده کوتاهترین فاصله بین دو گره i, j می باشد.

$$E(G) = \frac{\sum_{i \neq j} e_{ij}}{N(N-1)} = \frac{1}{N(N-1)} \sum_{i \neq j \in G} \frac{1}{d_{ij}} \quad (2) \text{ مرکزیت کارایی}$$

مرکزیت نمایه نقش سازمانی^۲ مشخص کننده نقش افراد

شبکه می باشد. نمایه نقش سازمانی با استفاده از مرکزیت کارایی شبکه محاسبه می شود. چنانچه مرکزیت نمایه نقش سازمانی، بر روی محور مختصات رسم شود، نقاط بالای محور x نمایانگر رهبران گروه و نقاط زیر محور افقی، بیانگر نقش سربازان و اعضای کم اهمیت گروه هستند.

نحوه محاسبه نمایه نقش سازمانی در فرمول ۳ نمایش داده شده است.

(۳) نمایه نقش سازمانی

$$PRI = E(G) - E(G - \text{node}_i), i=1,2,\dots,N$$

در فرمول ۳، $G - \text{node}_i$ نشان دهنده وضعیت شبکه پس از غیرفعال کردن گره i ام است.

با استفاده از مرکزیت های معرفی شده در این بخش، می توان گراف ویژگی ها را تحلیل و مدل سلسله مراتبی اهمیت ویژگی ها را به دست آورد. در بخش ۴ نحوه استفاده از این تحلیلها بیان می شود.

۴- الگوریتم پیشنهادی

در الگوریتم پیشنهادی سعی بر آن است که از تحلیل شبکه های اجتماعی برای یافتن مجموعه ویژگی بهینه استفاده شود.

مشکلی که در مدل داده ای سیستم های تشخیص نفوذ وجود دارد این است که در این سیستم ها، اطلاعاتی بین ویژگی ها مبادله نمی شود در نتیجه لازم است مدل داده ای به نحوی به مدل گراف تبدیل شود، که نحوه انجام این تبدیل در بخش حاضر بیان می شود.

۴-۱- ایجاد مدل گراف!

برای ایجاد مدل گراف ویژگی ها، ماتریس دقت معرفی می شود. ستونهای ماتریس دقت، نشان دهنده ویژگی ها و ردیفهای آن بیانگر انواع کلاسهای حملات در روشهای مختلف کلاس بندی می باشد. این ماتریس، شامل f ستون و $n \times m$ ردیف می باشد، به نحوی که f ، تعداد ویژگی های موجود در مجموعه داده، n تعداد روشهای کلاس بندی و m تعداد انواع حملات را نشان می دهد. خانه (i, j) مقدار دقت کلاس i ، در صورت عدم حضور ویژگی j را می باشد. علاوه بر میزان دقت، متغیر دیگری تحت عنوان زیرآستانه^۳ نیز در خانه های ماتریس قرار می گیرد. این متغیر دو مقدار صفر و یک را به خود می گیرد. در صورتی که حذف یک ویژگی از مجموعه ویژگی ها دقت کلاس را از حد آستانه تعیین

³ BelowThreshold

¹ Dependence Centrality

² Position Role Index (PRI)

مقدار خانه (i, j) ، وزن یال جهت دار از ویژگی i به ویژگی j را نشان می‌دهد.

چنانچه تنها از ردیفهایی از ماتریس دقت که مربوط به یک نوع حمله خاص است استفاده شود، مدل گراف مربوط به هر نوع حمله نیز به دست می‌آید که این مدل گراف به دست آمده برای استخراج مجموعه ویژگی بهینه مرتبط با هر نوع حمله استفاده می‌گردد.

در گراف ویژگی‌ها، وجود یال، میزان شباهت اهمیت حضور دو ویژگی را نشان می‌دهد.

۴-۲- ایجاد مدل سلسله مراتبی!

پس از ایجاد مدل گراف و تحلیل آن با استفاده از اندازه‌گیریهای معرفی شده در بخش ۳ و روش [۱۳]، مدل گراف به مدل سلسله مراتبی تبدیل می‌شود. پیش از ایجاد مدل سلسله مراتبی، به منظور کاهش هزینه زمانی محاسبه مدل سلسله مراتبی، ویژگی‌هایی که یال ارتباطی بین آنها به وزن یک می‌باشد، از گروه ویژگی‌ها حذف می‌شوند و پس از اتمام ایجاد مدل سلسله مراتبی، دوباره به مدل اضافه می‌گردند. علت حذف این ویژگی‌ها در این مرحله این است که این ویژگی‌ها کاملاً از نظر اهمیت به هم مشابه هستند و تمام اندازه‌گیری مرکزیت‌های آنها یکسان به دست می‌آید.

برای ایجاد مدل سلسله مراتبی، از قواعد زیر استفاده می‌شود:

- در گراف ویژگی‌ها، اگر یالی از گره i به گره j وجود داشته باشد، گره i ، به عنوان پدر گره j انتخاب می‌شود.
- هیچ گرهی دارای دو پدر نمی‌تواند باشد. بنابراین تحت شرایطی که از دو گره i, k به گره j یالی وجود داشته باشد، بین دو گره i, k رقابت ایجاد می‌شود. در چنین شرایطی از مرکزیت وابستگی استفاده می‌شود، اگر وابستگی ویژگی i به ویژگی j بیشتر از وابستگی k به ویژگی j باشد، گره i به عنوان پدر گره j انتخاب و یال بین گره k و i حذف می‌شود.

در مدل سلسله مراتبی، ویژگی‌هایی که در بالاترین سطح قرار گرفته‌اند، مهمترین ویژگی‌ها و ویژگی‌های واقع شده در پایینترین سطح، ویژگی‌های غیرمهم و یا نامربوط هستند.

۴-۳- تحلیل زمان و حافظه!

زمان اجرای الگوریتم شامل دو قسمت محاسبه ماتریس دقت و محاسبه مدل سلسله مراتبی است. برای ایجاد ماتریس دقت، به ازای هر روش دسته‌بندی، مرحله حذف هریک از ویژگی‌ها

شده، پایین تر برد مقدار این متغیر به یک تنظیم می‌شود. مقدار یک بیان می‌کند که ویژگی j انتخاب شده برای کلاس i از اهمیت بالایی برخوردار است، چرا که حذف آن، دقت کلاس را بسیار کاهش داده است. در شکل ۱ ماتریس دقت نمایش داده شده است.

روش کلاس بندی	ویژگی ۱	ویژگی ۲	...	ویژگی n
روش کلاس بندی ۱	کلاس ۱			
	کلاس ۲			
	...			
	کلاس n			
روش کلاس بندی ۲	کلاس ۱			
	کلاس ۲			
	...			
	کلاس n			
...				
روش کلاس بندی m				

شکل ۱. ماتریس دقت

برای محاسبه ماتریس دقت، الگوریتمهای دسته‌بندی مختلف به ازای حذف هر ویژگی، بر روی مجموعه داده اجرا می‌شوند. پس از اجرای هر روش دسته‌بندی، دقت دسته‌بندی مربوط به هر نوع حمله با استفاده از ماتریس اغتشاش که دقت هر دسته را نمایش می‌دهد در ماتریس دقت ثبت می‌شود. چنانچه میزان دقت هر دسته کمتر از حد آستانه باشد، نشان دهنده اهمیت حضور ویژگی حذف شده می‌باشد. در نتیجه مقدار زیرآستانه آن برابر ۱ می‌شود.

پس از محاسبه ماتریس دقت، مدل گراف با استفاده از فرمول ۴ ایجاد می‌شود.

(۴) محاسبه وزن و جهت یال در گراف

$$F_i \rightarrow F_j = P\{(F_j, C) | (F_i, C)\} = \frac{C_{ij}}{C_i}$$

فرمول ۴، با استفاده از احتمال شرطی، وزن و جهت یال از ویژگی i به ویژگی j را به دست می‌آورد.

مقدار C نشان‌دهنده کلیه کلاسهایی (ردیفهای ماتریس دقت، بیان گر کلاسه‌ها و یا همان نوع حملات می‌باشد) است که متغیر زیرآستانه متناظر با آنها در ماتریس دقت، به ازای ویژگی انتخاب شده، دارای مقدار یک هستند. یک بودن متغیر زیرآستانه، میزان اهمیت بالای ویژگی را نشان می‌دهد. به همین ترتیب مقدار C_i نشان دهنده تعداد کلاسهایی است که به ازای ویژگی i برابر یک بوده است و مقدار C_{ij} ، تعداد کلاسهایی (ردیفهایی) است که به ازای هر دو ویژگی i و j یک می‌باشد. در نهایت طبق تعریف احتمال شرطی، جهت یال بین دو ویژگی i و j طبق فرمول ۴ به دست می‌آید. خروجی این مرحله، ماتریس گراف می‌باشد که f ستون و f ردیف دارد و

تحلیلهای بخش ۵ نشان می دهد دقت این روش در حد مناسبی است اما این دقت در برخی حملات کمتر از روشهای دیگر می باشد.

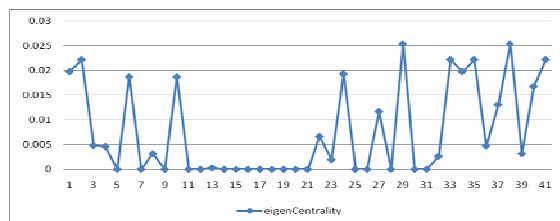
تحلیلهای بخش ۵ نشان می دهد مجموعه ویژگی مرتبط با هر نوع حمله، تقریباً مجموعه های بزرگی هستند.

۵- ارزیابی روش پیشنهادی!

برای ارزیابی روش پیشنهادی از مجموعه داده KDD99 [۱۷] که مجموعه داده جمع آوری شده برای تست سیستمهای تشخیص نفوذ می باشد استفاده شده است. این مجموعه داده دارای ۴ میلیون رکورد با ۴۱ ویژگی می باشد، که از بین آنها، ۱۱۰۰ رکورد با توزیع مناسب انتخاب شده اند. الگوریتم پیشنهادی با استفاده از نرم افزار weka و محاسبه مرکزیتها در محیط Matlab پیاده سازی شده است.

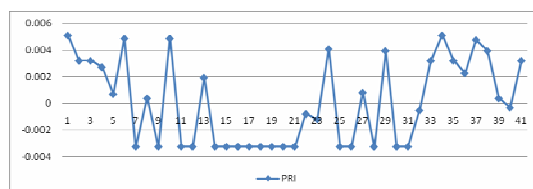
۵-۱- نتایج پیاده سازی!

نمودارهای مرکزیت مقادیر مشخصه و نمایه نقش سازمانی در شکل ۲ و ۳ نشان داده شده است. طبق مفهوم مرکزیت مقادیر مشخصه، گره های با بالاترین مقدار مشخصه، مهم ترین ویژگی محسوب می شوند.

شکل ۲. مرکزیت مقادیر مشخصه

در نمودار نمایه نقش سازمانی، گره های با مقادیر مثبت بیان کننده گره های با اهمیت و رؤس با مقادیر منفی، سربازان و یا همان گره های کم اهمیت می باشند.

شکل ۳. نمایه نقش سازمانی

در دو نمودار مرکزیت مقادیر مشخصه و نمایه نقش سازمانی، ویژگی های با اهمیت مشابه دارای مقادیر یکسان می باشند.

انجام می شود. مرحله حذف هر ویژگی و سپس اجرای روش دسته بندی، هزینه زمانی در فرمول ۵ نشان داده شده است. در این فرمول f تعداد ویژگی ها و C هزینه زمانی روش دسته بندی است.

$$(F+1) \sum C_i \quad (5)$$

برای محاسبه مرکزیتها هزینه زمانی f^2 صرف می شود. از بین این مرکزیتها، تنها محاسبه مرکزیت وابستگی به دلیل یافتن k تا کوتاهترین مسیرهای بین دو گره طبق مقاله [۱۶]، برابر kf^5 می باشد.

مقدار حافظه مصرفی این روش برای نگهداری ماتریس دقت در فرمول ۶ بیان شده است.

$$memForMatrix = n * m * f * doubleSize \quad (6)$$

در فرمول ۶، n تعداد روشهای کلاس بندی، m تعداد انواع حملات، f تعداد ویژگی ها و $doubleSize$ سایز عدد از نوع $double$ می باشد.

مقدار حافظه ای که در طی اجرای الگوریتم لازم است مطابق فرمول ۷ می باشد.

$$mem = O(n * m * doubleSize + C_i) \quad (7)$$

در فرمول ۷، C مقدار حافظه مصرفی روش دسته بندی C را نشان می دهد.

۴-۴- مزایا و معایب!

برای این روش می توان مزایا و معایبی برشمرد که در ادامه به آنها اشاره می شود.

مزایای روش ارائه شده عبارت است از :

این روش قابل استفاده بر روی انواع داده عددی و غیر عددی می باشد. زیرا برای استخراج مدل گراف ویژگی ها، مبتنی بر روشهای کلاس بندی می باشد.

این روش می تواند نحوه ارتباط بین ویژگی ها، میزان وابستگی ویژگی ها و رتبه بندی ویژگی ها براساس اهمیت آنها را ارائه کند.

قادر به یافتن مجموعه ویژگی بهینه مرتبط با هر نوع حمله می باشد.

این روش می تواند ویژگی های مشابه از نظر اهمیت حضور را می یابد.

معایب این روش عبارت است از :

این روش قادر به یافتن ویژگی های افزونه نمی باشد.

مجموعه ویژگی بهینه کلی عبارت است از : ۲، ۴، ۲۴، ۲۷، ۳۴ و ۳۵.

روش SVDF : ۲، ۴، ۵، ۲۳، ۲۴ و ۳۳.

برنامه خطی ژنتیک LGP : ۳، ۵، ۱۲، ۲۷، ۳۱ و ۳۵.

روش پیشنهادی: این روش قادر است مجموعه ویژگی بهینه مرتبط با هر نوع حمله را نیز بیابد و هزینه آن توانی است. در نتیجه به نسبت روش Rough-PSO بهتر است.

داده نرمال : ۱، ۲، ۴، ۶، ۱۰، ۲۹، ۳۲، ۳۳، ۳۴، ۳۵، ۳۶، ۳۸، ۳۹، ۴۱.

حمله واریسی : ۱، ۳، ۶، ۱۰، ۱۳، ۲۴، ۲۹، ۳۴، ۳۶، ۳۷، ۳۸ و ۴۰.

حمله عدم پذیرش سرویس : ۶، ۱۰، ۱۳، ۲۲، ۲۴، ۲۷ و ۳۶.

حمله دور به محلی: ۱، ۳، ۴، ۵، ۱۳، ۲۷، ۳۴، ۳۶، ۳۷. همانطور که مشاهده می شود تعداد اعضای مجموعه ویژگی بهینه معرفی شده توسط روش پیشنهادی برابر تعداد اعضای معرفی شده توسط دیگر روشها می باشد. برای مقایسه روشهای ذکر شده، دو مجموعه داده که یکی دارای ۵۰۰۰ رکورد و دیگری دارای ۱۱۰۰۰ رکورد می باشد استفاده شده است.

نتایج حاصل از اجرای j48 در جدول ۱ آمده است.

جدول ۱. مقایسه روشهای کاهش ویژگی

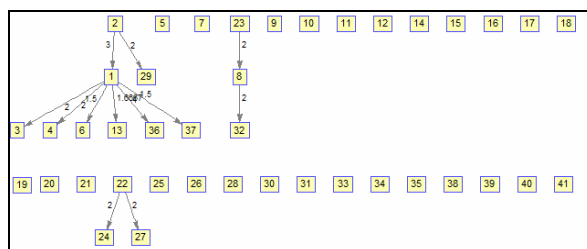
class	LGP		SVDF		Rough-POS		My Algorithm	
Data	5000	11000	5000	11000	5000	11000	5000	11000
Normal	0.986	0.987	0.994	0.994	0.983	0.986	0.955	0.97
Prob	0.952	0.96	0.95	0.965	0.889	0.942	0.937	0.944
DOS	0.998	0.997	0.992	0.991	0.971	0.974	0.979	0.978
U2R	0	0	0	0	0	0	0	0
R2L	0.463	0.798	0.39	0.607	0	0.048	0.516	0.642

همانطور که در جدول ۱ قابل مشاهده است روش پیشنهادی در مقایسه با برخی روشها و به ازای برخی حملات دقت بیشتری داشته است و در باقی موارد دقتی مناسبی را ارائه کرده است.

۶- جمع بندی و کارهای آتی!

هدف این تحقیق، یافتن مجموعه ویژگی بهینه برای سیستم های تشخیص نفوذ بوده است. با توجه به اینکه سیستم های تشخیص نفوذ، با داده های حجیم برای تحلیل مواجه هستند، کاهش مجموعه داده می تواند راه حل مناسبی برای افزایش دقت و سرعت تشخیص آنها باشد. نیازمندی دیگری که در سیستم های تشخیص نفوذ مطرح می باشد، دانستن مجموعه

پس از محاسبه مرکزیتها، با استفاده از روش توضیح داده شده در بخش ۴-۲، مدل سلسله مراتبی ویژگی ها طبق شکل ۴ به دست می آید.

شکل ۴. مدل سلسله مراتبی

در مدل سلسله مراتبی حاصل، سه ویژگی ۲، ۲۲ و ۲۳ در سطح اول قرار دارند، بنابراین، این سه ویژگی مهمترین ویژگی ها می باشند. با توجه به اینکه ویژگی ۲ از نظر اهمیت مشابه ویژگی های ۳۳، ۳۵ و ۴۱ می باشد، در نتیجه ۶ ویژگی به عنوان مهمترین ویژگی های معرفی شده توسط روش پیشنهادی می باشد.

۵-۲- ارزیابی نتایج!

پس از محاسبه مدل سلسله مراتبی و به دست آوردن مجموعه ویژگی بهینه، لازم است این مجموعه بهینه حاصل با مجموعه ویژگی بهینه روشهای دیگر مقایسه شود. برای این مقایسه، مجموعه ویژگی های بهینه روشهای مختلف به روش دسته بندی j48 داده می شود. سپس این روش دسته بندی، کل مجموعه داده منتخب از KDD99 را تنها در حضور مجموعه ویژگی بهینه، دسته بندی می کند. در نهایت دقت دسته بندی های حاصل باهم مقایسه می شوند. ابتدا مجموعه ویژگی های بهینه روشهای مختلف ذکر می شود.

روش بیضین : ۱، ۳، ۲، ۵، ۷، ۸، ۱۱، ۱۲، ۱۴، ۱۷، ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۶، ۳۰ و ۳۲.

روش CART : ۳، ۵، ۶، ۱۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۸، ۳۱، ۳۲ و ۳۳.

روش Rough-PSO : این روش قادر است مجموعه ویژگی بهینگی مرتبط با هر نوع حمله را بیابد. اما هزینه اجرای این روش از نوع نمایی است.

داده نرمال : ۱۲، ۳۱، ۳۲، ۳۳، ۳۵، ۳۶، ۳۷ و ۴۱.

حمله واریسی : ۲، ۳، ۲۳، ۳۴، ۳۶ و ۴۰.

حمله عدم پذیرش سرویس : ۵، ۱۰، ۲۴، ۲۹، ۳۳، ۳۴، ۳۸ و ۴۰.

حمله کاربر به ریشه : ۳، ۴، ۶، ۱۴، ۱۷ و ۲۲.

حمله دور به محلی: ۳، ۴، ۱۰، ۲۳، ۳۳ و ۳۶.

- [7] Gao, H., Yang H. and Wang, X.: Kernel PCA Based Network Intrusion Feature Extraction and Detection Using SVM. Lecture Notes in Computer Science, Vol. 3611. Springer- Verlag, Berlin Heidelberg New York (2005) 89-94.
- [8] Chebrolu, S., Abraham, A. and Thomas, JP.: Feature Deduction and Ensemble Design of Intrusion Detection Systems. Journal of Computers and Security. Vol 24, Issue 4 (2005) 295-307.
- [9] A. Zainal, M.A. Maarof and S.M. Shamsuddin, "Feature Selection Using Rough-DPSO in Anomaly Detection" LNCS 4705, Part 1 Springer Hiedelberg 2007, pp. 512-524.
- [10] Jennifer G. Dy , Carla E. Brodley, Feature Selection for Unsupervised Learning, The Journal of Machine Learning Research, 5, p.845-889, 2004.
- [11] Mohsen Jafari Asbagh, Hassan Abolhassani, "Feature-Based Data Stream Clustering," icis, pp.363-368, 2009 Eighth IEEE/ACIS International Conference on Computer and Information Science (icis 2009), 2009.
- [12] M. Dash, K. Choi, P. Scheuermann, and H. Liu, "Feature selection for clustering – A filter solution", In Proceeding of the 2002 IEEE International Conference on Data Mining(ICDM'02) December 2002, pp. 115-124.
- [13] Nasrullah Memon and Henrik Legind Larsen: Investigative Data Mining Toolkit: A Software Prototype for Visualizing, Analyzing and Destablizing Terrorist Networks. (pp. 14-1 – 14-24). Meeting Proceedings RTO-MP-IST-063, Paper 14. Neuilly-sur-Seine, France: RTO, 2006
- [14] Memon Nasrullah and Henrik Legind Larsen.: Practical Approaches for Analysis, Visualization and Destablizing Terrorist Networks. In the proceedings of ARES 2006: The First International Conference on Availability, Reliability and Security, Vienna, Austria, IEEE Computer Society, pp. 906-913,2006.
- [15] Memon Nasrullah and Henrik Legind Larsen: Practical Algorithms of Destablizing Terrorist Networks. In the proceedings of IEEE Intelligence Security Conference, San Diego, Lecture Notes in Computer Science, Springer-Verlag, Vol. 3976: pp. 398-411 , 2006.
- [16] J.Y. yen. Finding thr k shortest loopless paths in a network. Management Science, 17:712 – 716, 1971.
- [17] KDD Cup 1999. Available on: <http://kdd.ics.uci.edu/databases/kddcup99/kddcup99.html>, Ocotber 2007.

ویژگی بهینه برای هر نوع حمله است. چرا که در اینصورت، سیستم تشخیص نفوذ قادر خواهد بود برای تشخیص هر نوع حمله، تنها از مجموعه ویژگی متناسب با آن حمله استفاده کند. روش ارائه شده در تحقیق حاضر، قادر به پاسخگویی به تمام نیازمندیهای مطرح شده می باشد. علاوه بر این ، روش پیشنهادی نحوه ارتباط ویژگی ها و رتبه بندی آنها براساس میزان اهمیت را نیز بیان می کند. این روش برای پاسخگویی به نیازهای مذکور، از روشهای داده کاوی و تحلیل شبکه های اجتماعی بهره می برد. در این مقاله، روشهای موجود برای انتخاب ویژگی ذکر شدند که هرکدام مزایا و معایبی دارند. تنها برخی از آنها قادر به رتبه بندی ویژگی ها از نظر اهمیت هستند و هیچ یک قادر به بیان نحوه ارتباط ویژگی ها نمی باشند. تنها روش Rough-PSO می تواند مجموعه بهینه مرتبط با هر نوع حمله را بیان کند که هزینه اجرای آن نمایی است. در نتیجه روش ارائه شده در این مقاله می تواند روش مناسبی برای انتخاب مجموعه بهینه محسوب شود.

از جمله کارهایی که در ادامه این تحقیق می توان انجام داد، یافتن ویژگی های افزونه می باشد. چرا که روش پیشنهادی قادر به بیان آنها نمی باشد. به علاوه، می توان قابلیت هایی را به روش پیشنهادی اضافه نمود که قادر باشد ارتباطات خطی و یا غیر خطی ویژگی ها را نیز نشان بدهد.

مراجع

- [1] A. Hassan, M.S. Nabi Baksh, A.M. Shaharoun, and H. Jamaluddin. "Improved SPC Chart Pattern Recognition Using Statistical Feature." International Journal of Production Research 41(7), 2003, pp. 1587-1603.
- [2] A.H. Sung and S. Mukkamala. "Identifying Important Features for Intrusion Detection Using Support Vector Machines and Neural Networks." In Proceedings of the Symposium on Applications and Internet (SAINT'03), pp. 209-216.
- [3] F Sung, A.H. and Mukkamala, S.: Identifying Important Features for Intrusion Detection Using Support Vector Machines and Neural Networks. Proceedings of the 2003 Symposium on Applications and the Internet (SAINT'03). (2003) 209-216.
- [4] Li, J., Zhang, G.Y and Gu, G.C.: The Research and Implementation of Intelligent Intrusion Li, J., Detection System Based on Artificial Neural Network. IEEE Proceedings of the 3rd Zhang, G.Y International Conference on Machine Learning and Cybernetics. (2004) 3178-3182.
- [5] Zhang, C., Jiang, J. and Kamel, M.: Intrusion Detection using Hierarchical Neural Networks. Pattern Recognition Letters Vol. 26 (2005) 779-791.
- [6] Xu, X. and Wang, X.: An Adaptive Network Intrusion Detection Method Based on PCA and Support Vector Machines. Proceedings of First International Conference on Advanced Data Mining and Applications ADMA:, Wuhan, China, Volume 3584 (2005) 696-703.